QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis septimâ Januarii.

M. MICHAELE SAUVALLE, Doctore Medico, Præside.

An malignis febribus venæ sectio?

I.

FEBRIS est motus inordinatus sanguinis, quo nititur emendare quidquid habet vitii, amandare quidquid inquinamenti: est quippe emendatio vivifici liquoris opus ejusdem liquoris se se vi propriâ commoventis, humores noxios secernentis, exspuentis. Tanti est ad vitam & sanitatem debita sanguinis motio! huic obstant multa, nil magis quàm sanguis ipse cum vitiosus: censeatur talis quoties exuperat, tumultuatur, concrescit, stagnat, vappescit: se ipsum peccantem tot modis nativæ crasi restituit, facilè si culpa levis, difficilè si culpa gravis: quò gravior, eo majora victuri sanguinis molimina, major puri cum impuro lucta, totius sanguinis effervescentia major, quandoque tanta, vix ut possit cordis Anthliâ totus propelli, alveis quos excurrit contineri. Factus turgidior, & loci arctioris impatiens, arterias venasque expandit, quantum patitur vis elastica fibrarum: hæ validiùs crebriùsque extensæ, validiùs crebriùsque contrahuntur, contentum sanguinem velut funiculi totidem diverberant, exagitant, variè permiscent, ad orgasmum concitant, eò conspirantibus sanguinis vasorumque nisu, tumultu reciprocis. Sanguis, si quid aliud, ad effervescendum pronus, propter spirituum quibus turget copiam, tenuitatem: partium quibus constat varietatem, mobilitatem, accepto aliunde impetu fervet impensiùs, conceptum calorem quò quò versùm diffundit, sicque accenditur febris. Ratione moris, benigna est vel maligna: variat hæc pro diversitate sanguinis malè affecti, cujus labes non una; præcipuæ sunt rapiditas, pigrities, ab his reliquæ. Oritur prior particulis ejus supra modum actuosis, evectis: posterior otiosis, involutis. Ex duplici hoc fonte profluit morbus penè omnis, omnis apoplexia, pleuritis, peripneumonia, inflammatio, maligna febris. Quæ à sanguinis excandescentiâ, initio fera, intensior, manifesto discrimine plena, furit palam, aperto marte dimicat. Quæ à sanguinis lentore, initio blanda, remissior, specie secura, gliscit furtim, insidiosè pugnat: utrique medetur id genus auxilii, quod ita moderatur cursum sanguinis, ut rapidiori frænum injiciat, tardiori stimulum addat.

II.

MALIGNÆ febres sunt è familiâ putridarum, differunt solo gradu putredinis quæ in merè putridis minor, in malignè putridis major. Hæc insensissima est

ſpiritibus, quos tetrâ ſuâ anathymiaſi cum opprimit, ſequuntur ſopor, corporis gravitas, &c. cum perimit, ſyncope, pulsûs languor, &c. cum in motus incongruentes cogit, delirium, convulſio, &c. Nec eſt quod credatur putredo extremum in rerum ignoratione perfugium. Circa illius eſſentiam qui tantâ contentione certant, ſicut alibi paſſim rebus conſentiunt, verbis diſcrepant. Putredinem febris malignæ parentem acceſſit quid acrius acidius ve ſanguini admixtum: aciditas nimia colligit partes ſanguinis imprimis fibroſas; eæ collectæ alias è ſinu ſuo exprimunt disjiciuntque ut nullis conſocientur nexibus, unde putredo. Interea, quæ coëunt partes in minimos arteriarum tubulos ægrè protruſæ, in iiſdem hærent, intricantur; aliarum acceſſu fortiores igneſcunt, ni cohæſionis vincula citò diſrumpantur, ſimili ferè modo ac fenum calidius putret, incenditur. Acria teneras ſanguinis fibras pungunt, penetrant, divellunt, ſecant, contextum abrumpunt, verbo dicam, ſanguinem diſſolvunt, unde ſanguis putreſcens. Quid enim putredo niſi diſſolutio ſanguinis tanta, ut fibroſa pars malè cohæreat, ſeroſa huc illuc diſſiliat? diſſolutus ſanguis hinc inde rapitur impotentiùs, implicatur viſcerum vaſorumque poris quos obſtruit. Dari ejuſmodi fermenta morboſa non repugnat, nec ſi quid ſenſus fugit, id non eſſe putandum eſt. Spirituum doctrinâ nihil obſcuriûs, ideo non exploduntur ex phyſicis rebus præcipua hæc naturæ inſtrumenta, Medicinæ fundamenta. Idem eſto judicium de corporibus mole minimis, vi maximis, quibus Malignæ febris origo tribuitur. Hæc ſuas exerunt vires, citiùs, ſeriùs: prout ſanguinis quem afficiunt, major minor ve fermentatio: utrique proſpicit, qui nimiam compeſcit, imminutam accelerat.

III.

FEBREM malignam cum periculosâ, imò & lethali qui confundit, abutitur nomine. Putrida, non ſecus ac maligna, quatenus acutæ vehementibus ſtipantur ſymptomatis, ſed (quod perverſitatem probat) hæc inſolitis, putridæ non congruis; illa ſolitis, ſibi conſonis. Calor deurens, cum ſiti magnâ, aſperitate linguæ, pertinacibus vigiliis, cauſum arguit vulgarem bene moratum: his adjuncta ſyncope, ſopor, convulſio, inſolentem malè moratum: noſcitur quippe malignitas morbi ex ſyndrome ſymptomatum, quibus cum ejus indole non convenit, ex concurſione effectorum quæ non concinunt cauſis; hinc ſuſpicioni locus eſt, cum adſunt febris mollior, inſania tumultuoſior, calor mitis, immodica ſitis, linguæ ſcabrities, pulsûs mollities. Febri malignæ nulla fides. hinc metu mortis terret non fucata feritas, illinc ſpe ſalutis lactat ementita imbecillitas: utraque quàm fallax! quot malefida benignitas è medio ſuſtulit? quot terrifica immanitas ſuperſtites reliquit? in acutis omnibus præſagia non omnino certa, in malignis prorſus incerta, id cum alia multa ſuadent, maximè fluor alui, aliis citra coctionem ſalutaris, aliis cum coctione exitioſus; proſperum quibuſdam ſanguinis ſtillicidium, Filiſci, Epamenonis, Sileni interitu infame Hippocrati, eodem autore, nemini non funeſtum, frequens è ſomno incrementum mali, cephalalgia, delirium, mors nonnunquam opprimens incautos, mente ſanos, pulsus æqualis, urinæ laudabilis fiduciâ fretos. Sic peritiſſimis imponit affectus ille, à conſimilium ſorte degener, alienus, cujus multiplex facies: ſæpe formam induit intermittentis, ſæpius continuæ, utriuſque non raró particeps, neutriûs adſtringitur legibus. Signum illius conſtans, perpetuum, fruſtrà quæras, niſi rationem habeat ſigni pathognomonici, nulla in ſignis ſervata ratio. ὑπάνομος eſt morbus, non propterea ἄνομος ſit Medicus: non ideo nova ſit Medicina, quia febris eſt nova. Sed vide cui ſit proxima; utere præſidiis quæ vicino malo ſæpius ſuccurrerint. Hæc triplicis ſunt ordinis; vacuantia, cardiaca, alterantia. Cardiaca publici ſunt ſaporis, parcè tamen adhibenda, parciùs quò inſignior ſanguinis ſpiri-

tiumque incandeſcentia ; ſi deflectitur ab hâc methodo , ſive ad oſtentationem artis , ſive adulatione artificis , peccatur graviter ; hæc etenim aſſumpta largiùs, ut blandimenta ſunt febricitanti , ſic irritamenta febri. Cur iis nimiùm indulges , ſolis confidis , quaſi deſint alia curandi inſtrumenta ? horum ætate noſtrâ tanta eſt ubertas , ut deligendi cura faciat te ancipitem , cave ne inopem. turpis Medico penuria remediorum , utilis ægro delectus meliorum. Hæc inter meretur palmam venæ ſectio, quæ ita moderatur curſum ſanguinis , ut rapidiori frænum injiciat , tardiori ſtimulum addat.

IV.

MALIGNA febris ut ut complicata negotium non faceſſet tibi , dum memineris eſſe te diſcipulum , miniſtrum naturæ , cui obtemperare munus eſt medentis , ſalus ægrotantis. Attende quâ viâ ſe ſe expediat , eandem, ſi ſapis, inſiſte : penès ſanguinem culpa, vide quid agat , quid patiatur ſanguis , cum ingraveſcit aut miteſcit affectus ; cum interit aut convaleſcit ægrotus. Sanguis ſtillans è naribus minatur perniciem , ubertim profluens præcavet phrenitidem , effluxu prohibitus portendit inſaniam. Quid plura ? convelluntur, præfocantur quibus hæmorrhagia perperam ſiſtitur , ex his quid conjicias ? id unum quod monet Medicorum Antiſtes, *detrahendum ſanguinem , ſi acutus fuerit morbus , qui ægrotant fuerint florenti ætate , & virium robore valuerint , dum adhuc μετέωροι qui affligunt , tum ſpiritus , tum humores* : ecquid aliud indicant corporis laſſitudo , ſegnities , propenſio ad ſomnum ? quid dolor lumbis , pectori , dorſo affixus , reliquo corpore mobilis , errabundus ? quid oculorum ſplendor delirii prænuncius ? quid tuſſis , anxietas , ſitis , vigilia , loquacitas ? quid papulæ præfervidi ſanguinis indices ? his contraindicari venæ ſectionem ; quod erumpentes ſuccos intùs revocet, ſententia eſt vulgi inſipientis , neſcientis motum ſanguinis , naturæ , cujus eſt imitator, adjutor , qui venam tundit etiam conſpectis in cute maculis. quid porro in Malignis febribus ſanguinis miſſionem non ſuadet ? diſſuadet hanc ſola virium jactura , ſuadet ipſa febris , qualiſcumque ſit ſanguis illam committens , celerior , ſegnior ; rarior , denſior ; tenuior , craſſior. Sanguinis turbas ſedari κενεαγγείᾳ probatione non indiget , câdem arte pigrum exſtimulari quis non videt ? à ſanguine concreſcente inflammatio interna , qualis in Phlegmone hepatis, à ſanguine exæſtuante inflammatio externa , qualis in Ereſypelate cutis. Cor ſanguinem pellit valentiùs in cauſo , pellit debiliùs in timore ſubito. In hoc vix ſentitur pulſus , in illo percipitur validus : in his omnibus quis neſcit quanta ex ſanguinis profuſione utilitas ? magno ſanè argumento ſanguinem venâ ſectâ tardari , citari ; ferri , intus foras ; foris intrò , pro exigentiâ. quid ni ergo mittatur in omni febre malignâ , ſive acutâ , ſive molli , cum par ſit utrobique ſanguinis textura , motio. Scilicet quæ principis remedii laus eſt non minima , febri ſubtrahit fomenta , miniſtrat incitamenta. Hæc extranea ne crediderís , ſunt ipſi ſanguini coæva , inſita ; ſunt partes ejus tenuiſſimæ , ſpirituoſæ , quas craſſioribus irretitas in libertatem vindicat miſſus ſanguis : detractâ ſi quidem illius portione , quæ reliqua eſt liberius ſpatium nacta ſtatim ſe ſe explicat , rarefacta admittit circumfuſum aërem : ejus acceſſione fiunt Spiritus vividiores quorum ope inducitur fermentatio, ſæpe moleſta , ſemper neceſſaria , non ceſſatura , ſi natura victrix , donec febrilis æſtus deferbuerit , expulſa fuerit febrilis materies.

V.

QUALISCUMQUE ergo ſit febris maligna , dum conſtent vires, venam ſeca , nec te à propoſito deterreant recentiorum hypotheſes : ſi bene intelligantur , veterem Medicinam confirmant, non immutant. Enim verò naſcatur febris maligna, vel à coagulatione ſanguinis , vel ab acriori ſale , ut volunt, quid inde ad

verſùs noſtram theſim ? quid contrà quod eam non ſtabiliat ? ſi Neotericis hâc in parte accedimus , omnem paginam implent temperantia , diſſolventia : quid autem magis temperat , quid diſſoluit tutiùs ſanguinem quàm venæ ſectio ? depletâ venâ , depletur arteria : quantum enim minuitur renixus venoſi ſanguinis , tantum augetur vis arterioſi , augetur ex æquo utriuſque velocitas : auctâ velocitate ſanguinis , præcedens à ſuccedente recedit promptiùs , minus à tergo preſſus , minus in ſe nititur , reflectitur , minus atteritur , minorem attritionem ſequitur imminutio caloris , optata refrigeratio , ceſſat perturbatus , concitatior , peregrinus febris calor , præpeditur , vel tollitur omnis concretio , vaſorum obſtructio : ſanguis enim infarctus minutioribus arteriis , earum elateri vim fecit , quam potuit maximam , tantam , ut reſilire nequeat , reſilit exonerato vaſe ; reſilientibus fibris redit quæ perierat ſyſtole , ſyſtolem proxime ſequitur diaſtole , diaſtolem minor ab incumbente membranâ ſanguinis preſſio , minorem preſſionem deſiderata rarefactio , rarefactionem mutatio ſitus , ordinis , motus partium ſanguinis , mutationem illam nova mixtio , ab arteriis in venas naturalis commeatus. Hæc omnia quæ ex venæ ſectione commoda , aëris ſanguinem ventilantis ſunt beneficia ; nec enim ventilationis nomen inane eſt. Aëris aditu ſervatur à conflagratione fenum putre , incendium minitans ; pariter & ſanguis , aër ſiquidem partes ſulphureas agglomerari ceptas , à coalitu liberat aut tuetur. Sanguis aëris afflatu factus fluidior , in objecta repagula ruit vehementiùs , repetitis conatibus viam ſibi aperit , obſtruentem materiam indeſinenter alluens particulas aliquot identidem abradit , donec itu redituque frequenti omnes ſecum abripiat , moli ſanguineæ reddat ; quæ cum ita ſint , ea medendi ratio putetur optima & phyſicæ magis conſentiens , quæ parvifactâ malignitate , quamdiu vires non peſſundat , febrem malignam perinde ac putridam oppugnat iis omnibus , quæ tutò ſanguinem refrigerant , comminuunt , demulcent : quem ſcopum uter attingit , qui utitur lactis ſero ? an qui juſculis viperinis ? qui putridum ſanguinem quantum opus eſt vacuat ; an qui venâ ter quaterve pertusâ , phlebotomiâ ſuperſedet citiùs , quod non minuatur febris , quæ ab ipſo ortu magna : creſcat , quæ parva , quaſi non ſit è ratione febris , hanc intendi , quia ignis ſopitus : illam ſubitò non remitti , quia latè ſparſus. Cur itaque ſubſiſtis , pergere cum debeas ? Hyems nuperrima ferax fuit malignis febribus , variis curatæ ſunt modis : quibuſdam fuere cardiaca inſtar omnis armaturæ , aliis viſum eſt parcere cardiacis , in partem operis maximam vocare ſcalpellum. Nocuit prior praxis , profuit poſterior , quibus potiſſimùm fuit profuſus ſanguis , manu , pro virium conſtantiâ , liberali.

Ergo malignis febribus venæ ſectio.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Claudius Quiquebeuf.	*M. Joannes Boudin.*	*M. Nicolaus Morin.*
M. Michael Joannes Garbe.	*M. Guido Eraſmus Emmerez, Scholarum Profeſſor.*	*M. Claudius Quartier.*
M. Bertinus Simon Dieuxivoye.	*M. Michael de Hodencq.*	*M. Michael de la Vigne.*

Proponebat Lutetiæ JOANNES-BAPTISTA GABRIEL FRESSANT, Pariſinus Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1694.

Apud Franciſcum Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typographum.